

—g Darovi »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani, 7 % obveznice državnega investicijskega posojila (s kuponji od meseca septembra 1922 dalje): Fran Grašič, učitelj in šolski voditelj v Iški vasi, 1 á 100 Din; (s kuponji od meseca marca 1923 dalje): Rudolf Horvat, učitelj v Ljubljani, 1 á 100 Din; skupaj 2 obveznici á 100 Din in prej izkazanih 81 obveznic á 100 Din = 8300 Din. Srčna hvala!

Naše narodno prosvetno delo.

ANKETA O NAŠEM NARODNO-PROSVETNEM DELU.

Nekaj misli o podeželskih šolskih odrh.

Šolski oder je most, po katerem se pride do srca staršev.

Vpliv na starše. Ko smo pred leti privedli na naši šoli prvo igro s petjem, je pristopil do končani predstavi k meni že prileten mož, ki ga dotlej nisem mogel šteti med prijatelje šole in se mi je s solzami v očeh zahvaljeval. »Lepo je bilo,« je dejal. »Nikdar nisem verjel, da bi se otroci kaj takega naučili v šoli.« Drugi so mi zopet zatrjevali: »Rajši gledamo otroke na odrju, kakor pa odrasle igralce.« In res, kadar se kreta šolska mladina na odrju, je prostrana dvorana natlačena polna gledalcev.

Nagovori. Ker se roditeljski večeri niso obnesli, ima ob takih prilikah učitelj najlepšo priložnost, da navzočim staršem pred igro v pozdravnem govoru, ali pa pri zadnji točki programa izpregovori par besed.

Poročila listom. V zadnjih letih je na polju šolske dramatične umetnosti zaznamovati razveseljav napredek. V vsaki številki našega vrlega »Učit. Tov. čitamo cele kolone poročil o dobro uspehih igraih. Koliko je pa še krajev, kjer se z lepim uspehom igra do večkrat na leto, a se ne pošlje nobenega poročila v svet! Komaj, da se dogodek zabeleži v šolski kroniki.

Poset bližnjih tov. Poročila izostanejo, kjer jih priveditelji iz skromnosti ne sestavijo, tovariši sosednjih šol pa — bomo odkritosrčni — iz raznih vzrokov tudi ne. Saj je človek vesel, če sploh katera igra izmed njih zagleda v avditoriju!

Statistika o delovanju šolskih odrov. Da moremo dobiti kolikor mogoče natančen in zadovoljiv pregled o delovanju šolskih odrov, naj priveditelji vselej točno in kratko poročajo. Koncem leta pa naj »Učit. Tov.« priobči statistiko. Na ta način bi se dalo ugotoviti, v koliko smo od prejšnjih let napredovali ali pa — nazadovali. Zajedno bi se pa tudi marsikatera večrazrednica zganila, ker bi se le ustrašila — statistike.

Vzgojni pomen šolskih odrov. V dokaz velikega vzgojnega pomena, ki jih imajo mladinske igre, navedem tale resnični slučaj: Na naši šoli smo imeli tatiča Francka, pred katerim ni bila varna nobena stvarica. Vse se ga je prijelo. Ker je pa bil sicer briljantne glave, sem ga vsprejel v šolski ansambl. Imamo prvo vajo... Glavnemu junaku v igri slabo prede. Ukradel je bil srebrno uro, zasacil se ga govori se o orožnikih in poboljševalnici. Nehote se ozrem na Francka — in kaj vidim? Fant ves v solzah! In resnično, resnično vam povem, od tistega časa ni bilo več pritožb, da bi bil kaj izmaknil. — S tem delom pa tudi vzgojujemo narodno prosvetno delavce, ki bodo dovezni za nadaljno izobraževanje in se ob izstopu iz šole ne bodo odtujili njej, temveč bodo iskali v njej pomoči za stremenje do nadaljnem delovanju in duševnem razvedrilu. — Seveda pripada tej dobi drugo delo in višje zahteve, kar spada pod poseben naslov.

Slaba izbira iger. Velike težave in preglavice nastanejo pri izbiri iger, ker mora človek računati z razpoložljivo garderobo, odrom in tudi z občinstvom. Kakor se je že v tem listu po pravici povdarjalo, imamo vse preveč palčkov, sneguljčic itd., dobrih iger iz realnega življenja pa primanjkuje.

Nagrade za spisovanje iger. Posebna knjižnica »Šolski oder«. Kaj ko bi naša organizacija razpisala nagrade za najboljše mladinske igre? Knjige bi šle hitro v denar, ker bi za vsako šolo moralo biti obvezno, da v slučaju uprizoritve naroči toliko izvodov, kolikor je vlog. Iz donoskov predstav se stroški brez težav pokrijejo. Izide naj tudi imenik primernih iger in navedba, kje jih dobiti.

Telovadnice in stalni šolski odr. Glavni vzrok, da v mnogih krajih ne uprizorjajo iger je ta, da nimajo stalnega odra. Ako bi bila pri vsaki šoli telovadnica, potem bi bila stvar lahka, ker bi se

dala uporabljati kot »gledališče« s stalnim odrom. Ta razlog naj merodajni faktorji upoštevajo pri načrtih novih šolskih stavb!

Šolski oder je v šoli! Radi »visoke politike«, ki na kmetih že vse intenzivneje razburja in loči duhove nego v mestih, je potrebno, da postavimo svoj oder na nevtralna tla, ako hočemo doseči vsestransko svoj smoter in tu pride ravno in edino le šola v poštev. Uveljavimo šolo kot splošen, javen in brez predsodkov vsem dostopen prosvetni faktor.

Provizorični in prenesljivi šolski odr. Kjer ni stalnih šolskih odrov, si moramo pač pomagati na ta način, da ga od slučaja do slučaja postavimo v šolski sobi. Veliko zaslug bi si pridobil tovariš, ki bi nam sestavil načrt praktičnega prenesnega odra, ki bi se dal z lahkoto postaviti in razdreti in s katerim bi šli v polletni vročini tudi lahko pod kak kozolec.

—an.

Šolski odr in pevski zbori.

—po Prevalje. (Za obmejno mladino). V počastitev rojstnega dne Nj. Velikanstva, naše kraje naročeno blago prepozno dospelo, se obdaritev ni mogla vršiti, kakor je bilo to nameravano, že 9. januarja. Obdarovanih je bilo 22 otrok z obutvijo, 28 otrok pa s celo obleko. Navzočim rediteljem obdarovancev je šolski voditelj pojasnil, da gre glavna zasluga, da je bilo toli lepo število otrok obdarovanih z obleko, g. okr. glavarju dr. Koropcu, ki je dal odboru potrebna sredstva na razpolago, v drugi vrsti pa gre hvala tudi prevaljski podružnici Kola jugosi. sester, čigar članice so nele brezplačno šivale obleke za dekleta, ampak pobirale tudi prispevke za obdaritev. Če se vpošteva, da so Kolašice v enake namene že nabirale za Miklavža ter nabirale 1215 Din, smejo biti tudi na uspeh druge zbirke, ki je vrgla 1003 Din, ponosne — kar svedoci, da ima prebivalstvo zmisel in umevanje za dobro stvar. Starši oziroma reditelji obdarovancev so vzradoščeni in lepim darilom ter ne morejo prebrati dobrega blaga. V imenu obdarovancev se je šolski voditelj v primernih besedah okrajnemu glavarju in Kolu jug. sester zahvalil za lepe darove ter reditelje pozval, da v znak hvalečnosti pomagajo tudi doma pri vzgoji mladih junakov ter v mladini vzbujajo in utrjujejo ljubezen do dela, ki nam edino jamči za srečno bodočnost. — Za Miklavža oziroma za praznik 9. januarja (podporna akcija za revno deca) so darovali: Achatz 50 Din, veterinar Arko 30, Bežjak 40, Braz 10, Brus 20, Bučič 20, Černe 5, Čepin 25, Cibron 5, dr. Doljan 40, Dobnik 10, Dimpel 10, Endkicher 10, oboje fin. kontrole 350, T. Filipovsky 50, Grafenauer 5, Jansekovič st. 40, Jansekovič ml. 4, Jurca 12, Hometer 15, Hribnik (sedlar) 40, Hovnik 5, Kienzl 30, Knez 10, Koko! st. 10, Kokol ml. 5, dr. Koropec 20, »Korotan« 200, Konzum (za Slovenijo) 100, Konzum (I. delavski) 10, Konecnik 10, Kolenc 10, Koritnik 10, Košir 10, Križnik 30, Kugler 5, Kugovnik 10, Kusterle 2, Lahovnik 50, Fric Lahovnik 20, Langeršek 5, Mačič 20, Matl 10, Mazele 20, Mencin 20, Müller 3, Močnik 5, Mikeln 13, Obreza 20, Pavše 20, Pavlovic 40, Petscharnik 55, Petrič Al. 30, Petrič Anton 10, Petek 20, Petrovic 60, Perdih 20, Plešivčnik 10, Ponikvar 10, nadzorništvo premogovnika 100, Pristov 25, Putnik 5, dr. Reichman 20, Rebernik 30, Riff 5, Robar 10, Robin 30, Rozman 30, dr. Senčar 130, Slatnar 5, Srems 20, Stampach 40, Stefan 30, Stekar 20, Stergar 5, Stopar 250, Stangl 5, »Svoboda« 50, Topolovec 20, Tratnik 2, Terček 5, »Tersla« 5, Ulbing 5, Vavkan 20, Verhovnik 10, Vivod 20, Vidali 5, Wicher 5, Wutte 10, Zadruga (Fleimš) 60, Zeichen 30, Zimerl 20. — V blagu so darovali: Zadruga, Wicher, Konzum za Slovenijo, I. delavski konzum, Fric Filipovsky, Lahovnik (otroško obleko). — Vsem blagim srcem, ki so s kakim darom prispevali naši revni deci na pomoč, izreka šolsko vodstvo tem potom najtoplejšo zahvalo. Ziveli nasledniki! — Šolsko vodstvo Prevalje, 30. januarja 1923.

—po Zibika (Šolski oder). Kako zanimanje vlada pri nas za šolske predstave je pokazala lanska prireditev šolske mladine. Letos smo stali glede prireditve pred neomagljivo oviro: kje vzeti za šolski oder potrebni materiali! Tukašnjemu učitelstvu ni preostajalo drugega nego omisliti si nov šolski oder. Nekaj brun, lat in koz se je dobilo pri dobrih sosedih, deionia so preskrbeli vrli zibiški fantje, za vse drugo je bilo treba seči globoko v žep. Tako smo dobili letos nov šolski oder S tem je bila izpolnjena želja zibiške odrastle mladine ki bi se tudi rada tupatam pokazala na odrju. Za svojo osebo sem mnenja, naj se tudi odrastla mladina pritegne narodnemu delu. Res, da ima učitelj dovoli dela v šolski sobi, toda zakaj ne bi žel, kar je sejal in zakaj naj bi odganjal mladino do dovršeni šolski obveznosti — v tuje roke! Sploh pa je po podeželskih župnijah, kjer ni drugih primernih poslopih vsaka prireditev izven šole nemogoča in je tedaj edinole učiteljski poklican premakniti narodno delo z mrtve točke. — Letos je hotela prva nastopiti odrastla mladina. Pripravili smo za nastop več Devovih koroških narodnih pesmi (mešana in moški zbori) ter igro »Krivoprisežnik«. Pa glej za svaka! Okrajno glavarstvo dovoli predstavo odrastli mladini le pod pogojem, ako io dovoli krajni šolski svet. Hačji tedaj s polo v roki prosjačič podpisov! Sicer je šlo vse do sreči, a da mi krajni šolski svet lahko prepereči predstavo, ki je namenjena edinole v korist in napredek šole, mi pa le ne gre v glavo. Ne samo, da taka naredba vsako narodno delo v šoli ovira ali celo popolnoma

onemogoči, lahko tudi človeka, ki je vtaknil v oder svoj denar, pripravi v občutno škodo, kajti jasno je, da s samimi prireditvami šolarjev se oder v doglednem času ne more izplačati. Najprej veselilni davek, potem pa kuratela krajnega šolskega sveta! Pa naj še kdo reče, da naša oblast ne gre šoli na roko! — Naša organizacija naj ukrene, da se narodnim delavcem v bodoče ne bodo metala polena pod noge.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+pov Blagajnikom okrajnih učiteljskih društev. Nekatera društva so še danes na dolgu članarino za l. 1922. Prosim, naj že vendar enkrat poravnajo, da nam bo mogoče lanske račune urediti. Obenem opozarjam tovariše blagajnike, da je 1. marca zapadel prvi obrok članarine za letošnje leto. Pošljite nam nabrano članarino, da poravnamo svoje obveznosti napram tiskarni.

Blagajništvo UJU.

+pov. Predsednike okrajnih učiteljskih društev vljudo prosim, da nam nemudoma poravnajo stroške za Radovaničev brošuro, ki so jo prejeli ob priliki seje širšega sosveta. Račun moramo izdajatelju poravnati. Doslej je samo 5 društev storilo svojo dolžnost. Prosim, da se še ostala odzovejo tekom prihodnjega tedna. Neprodane izvide nam tako vrnite.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+§ Mariborsko učiteljsko društvo zboruje v torek, dne 13. sučca popoldne ob 15. (3.) uri v risalnici deške meščanske šole. — Na dnevnem redu je poleg običajnih točk predavanje »Risanje kot jezik« (ravnat. Humek). Ker je predavanje 1. točka dnevnega reda, pridite vsi točno ob določeni uri, da ne boste predavatelja motili.

+§ Ljubljansko učiteljsko društvo bo zborovalo v sredo 14. marca 1923. ob 6. uri zvečer na št. Jakobski šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Ustanovitev okrajnega »Učiteljskega Ferijalnega Saveza« v Ljubljani. 2. Določitev članarine za leto 1923. 3. Kako bi učitelstvo prišlo do cennejših življenjskih potrebščin. Referira g. tov. Waschtetova. 4. Zahteva po zboljšanju učiteljskih dohodkov. 5. Slučajnosti. Ker so na dnevnem redu zelo važne gospodarske zadeve, vabi k polnoštevilni udeležbi. — Odbor.

+§ Kamniško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 15. marca 1923 ob 10. uri popoldne v šolskem poslopiju v Radomljah s sledečim dnevnim redom: 1. Poročila funkcionarjev. 2. Ustanovitev učiteljske podružnice »Ferijalnega Saveza«. 3. Protestantska doba in njeno šolstvo v Sloveniji, predava tov. Ciril Petrovec. 4. Slučajnosti. Zaradi kosila se je zglasiti vsaj dva dni pred zborovanjem tov. nadučitelju Krištofu v Radomljah.

+§ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOZJANSKI OKRAJ zboruje dne 22. marca 1923 ob 10. uri v Kozjem. Vzpred: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Črvice o bivših kulturnih delavcih v kozjanskem okraju. Poroča tov. F. Šetinc. 4. Poročila tajnika. 5. Poročila blagajničarke. 6. Volitev delegatov za pokrajinsko skupščino UJU pover. Ljubljana. 8. Določitev članarine za leto 1923. in bobiranje iste. 9. Slučajnosti. — Udeležba obvezna! Odsotnost je opravičiti. — Odbor.

+ OBČNI ZBOR LJUBLJANSKEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA se je vršil v soboto, 16. februarja 1923 ob 6. uri v šolskih prostorih na št. Jakobski šoli ob razmeroma številni udeležbi. V glavnem podajam kratek pregled poteka zborovanja. Po končanih formalnostih je predsednik na kratko podal smernice, katere si je začrtal novizvoljeni odbor pred enim letom. Jasno in odločno je stopal odbor po poti, ki vodi do končnega cilja in do jasnega, samostojnega udejetvovanja na pedagoškem in stanovskem polju.

Tov. tajnik je nato na kratko podal pregled društvenega delovanja v preteklem letu. Gospodarski boj, ki je nastopil dedščino svetovne vojne, divja z največjo veličenico po vsej kulturni Evropi. Ta boj se zrcali tudi v naši preljudni domovini in je našel odsev tudi v društvu samem. Tudi učitelj, ako ravno večen idealist, si skuša olajšati zadnje trenutke mukepolnega življenja, katerega je položil kot dar na žrtvenik domovine za dobrobit in procvit naroda. V tem pravcu se je tudi udejetvovale društveno delovanje. Društvo šteje (195 članov) 180 članov, ki se popolnoma jasno zavedajo vseh obveznosti napram organizaciji ter vedo, da v tej dobi razrednih bojev poindne ne igra skoro nikake važne vloge, ampak organizacija je oni faktor, ki odločuje. Med nami pa je tudi še nekoliko tovarišev in tovarišic, ki motre današnje razmere in boje, lepo ob strani stoječ ter čakajo, kaj bode prinesla prihodnost in kie se jim bode nudilo več osebnih koristi. Društvo je zborovalo v preteklem letu 9krat in imelo 16 odborovih sej. Zborovanja so bila razmeroma slabo obiskana, kar priča jasno

o pojevanju stanovske zavednosti. Vzroki tega so različni, a glavni vzrok tiči ravno v slabem gnotnem položaju, v katerem se nahaja vse državno uradništvo. Pa bodisi, da so vzroki subjektivni ali objektivni, gnotni ali psihološki, eno je gotovo: Z abstinenco ne pridemo nikamor, ostanemo na mrtvi točki, a duh časa bode hitel preko nas in naših misli. Končno bomo prišli do bridkega spoznanja, da smo veliko, veliko zamudili. Zato mora učitelj tudi nekoliko prostega časa posvetiti stanovskemu delu in lastni samozobrazbi, da hiti z duhom časa naprej. Poleg važnih stanovskih vprašanj, tikajočih se vsega drž. uradništva, je pretresalo učitelstvo tudi različna gospodarska vprašanja, ki so postala pereča in aktualna: zadeva novega šolskega poslopija, stanarina in ogrev, organizacija F. S. itd. Z različnimi predavanji znanstvene, poučne in strokovne vsebine pa je skušalo društvo vsaj za nekoliko trenutkov učiteljsvo odvrniti od morečih skrbi vsakdanjega življenja. V teh resnih časih, ko se zbirajo na obzorju zopet temni oblaki z izrednimi dogodki, nas mora nova doba najti pripravljene in strnjene v enotni falangi. Varno zatočišče proti vsem sovražnikom bomo našli samo v enotni organizaciji, katere naloga je, priporiti učitelstvu ono materielno in družabno stališče, ki mu pripada z ozirom na važno misijo, katero vrši med narodom. Ramo ob rami stojimo s stanovskimi tovarišicami v kulturno delovanje in udejetvovanje z razvitim praporom, na katerem stoji besede: Bratstvo, enakost, svoboda v enotni stanovski organizaciji.

Iz blagajnikovega poročila posnemamo, da nekateri člani še niso poravnali vse članarine, a je društvo kljub temu poravnalo vse obveznosti napram UJU in izkazuje še znaten prebitke.

Vsi odseki so delovali razmeroma dobro, kot so to pripuščale razmere in delokrog posameznih odsekov. Vsi so v glavnem podpirali glavni odbor pri izvrševanju dolžnosti, nudeč smernice za prihodnost.

Volitve so se izvršile z vzklikom. Funkcionarji posameznih odsekov so svoje funkcije obdržali, le glavni odbor se je konstituiral sledeče: Malnarč Ivan, predsednik; Waschte Ika, podpredsednik; Lenarčič Janko, tajnik; Škrinjari Alojzij, blagajnik; odborniki: Horvat Rudolf, Semer Anton, Plešničar Pavel, Legat Stanko in Likozar Anica.

Po končanih volitvah je predsednik zaključil dobro obiskani občni zbor želeč, da bi društvo procvitalo in se polagoma razvilo do popolnosti. — J. L.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu D. H.—J.: Članek prihodnjic. Pozdravi! —lu R. K. v R.: Hvala za Vaša poročila ki jih objavimo sigurno v prihodnji številki. Za danes je žal prepozno došlo, ker je bil list že gotov.

Gdč. Marija Zalar: Pismo na Vas je bilo odposlano še na star službeni naslov, upamo pa, da ste v redu prejeli. »Učit. Tov.« se vam pošilja že na novi naslov. Če lista ne prejimate, reklamirajte ponovno pri upravi.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Naročite! Cena nizka!

SLIKE ZA ŠOLO IN DOM!

Šolska vodstva in učiteljske zbere opozarjamo, da ima

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI

v zalogi velike slike (62x48) naših mož, ki so posebno priporočljive kot učilo za šole, okras za hodnike, čitalnice in sobe ljudskih knjižnic, a služijo kot okras tudi vsaki hiši, ker so umetniško delo akad. slikarja A. Koželja.

PRAVKAR SO IZŠLE SLIKE:

Josip Jurčič, Portretna slika 5 Din
Anton Aškerc, Portretna slika 5 Din
Primož Trubar, Portretna slika 5 Din
DR. IVAN TAVČAR, Portr. slika 5 Din

V zalogi so:

Josip Stritar, Portretna slika 5 Din
Valentin Vodnik, Portr. slika 5 Din
A. M. Slomšek, Portr. slika 5 Din
Simon Gregorčič, Portr. slika 5 Din
Fran Prešeren, Portr. slika 5 Din
Fran Levstik, Portr. slika 5 Din

Ta zbirka je najlepši in najcenejši okras in učilo za vsako šolo, dvorano in stanovanje.

Naročila sprejema:

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE v Ljubljani, Franciškanška ulica 6.

Štev. 118/II.

RAZPIS SLUŽBE ŠOLSKEGA VODITELJA.

V zmislu odloka višjega šolskega sveta z dne 16. novembra 1922, št. 15.140, se razpisuje na enorazrednici pri Sv. Antonu pri Pohorju služba šolskega voditelja v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje naj se predložijo predpisanim službenim potom najkasneje do

dne 4. aprila 1923

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu

Okrajni šolski svet marenberški v Slovenjgradcu, dne 1. marca 1923.